

Notities betreffende de familie Six

Inhoudsopgave

Notities betreffende de familie Six.....	1
11 april 1859 MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEYDEN.....	1
19 juli 1899 JHR. DR J. P. SIX.....	1
15 maart 1903 [...] Het was in het jaar 1886.	2
19 maart 1903 Keukenmeid.....	3
9 maart 1915 Steuntentoonstellingen.....	3
31 januari 1915 Nederland.....	6
3 februari 1915 De tentoonstelling bij jhr. Six.....	7
11 december 1926 BEGRAFENIS VAN PROF. DR. JHR. JAN SIX.....	7
18 januari 1927 Jhr. Prof. Dr. Jan Six.....	7
31 maart 1928 De veiling van de collectie-Six.....	8
26 september 1928 [...] Bovendien worden uit de Collectie Six nog verkocht:.....	9
11 oktober 1928 Plastische Kunsten.....	9

5 25 september 1854 [...] *zilveren medaljes* aan de Heeren: Six, te 's Graveland, voor vijf verschillende landbouwvoortbrengselen; [...]

11 april 1859 MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEYDEN.

10 [...] en eindelijk nog eenige kleinere voorwerpen van been en glas, als: speelschijfjes, koralen of andere versiersels. De meeste dezer voorwerpen waren door den Heer Six aangekocht uit de nalatenschap van wijlen Mr A. Deketh te 's Gravenhage. [...]

15 Eindelijk ten geschenke van Jhr. J. P. Six, te Amsterdam, nog een aantal vaderlandsche oudheden, hoofdzakelijk uit de provinciën Drenthe, Friesland en Groningen, door wijlen Mr. P. A. Brugmans te Amsterdam verzameld; als: eene wig van tohn-schiefer (?), 14 dm lang, eene wig van serpentijnsteen 12 dm. lang, twee wiggen van vuursteen, 14 en 10 dm. lang, eene aks van graniet, met doorboorde opening voor den houten steel, 14 dm. lang, zeer fraai bewerkt; eene andere aks van kwartsiet (?), eene vuursteen pijlpunt 5 dm. lang, en een vuursteen mesje 18 dm. lang; een
20 bronzen wig door Dr. Janssen in zijne Drentsche Oudh. bl. 152, beschreven, 8.5 dm. lang; een bronzen godenbeeldje 11 dm, hoog, waarschijnlijk van lateren oorsprong, negen urnen, potten, potjes van gebakken aarde van 6 tot 25 dm. hoog en in
25 verschillende vormen, sommige met verbrande menschenbeenderen gevuld gevonden; gedeelten van dergelijke urnen; kopje van gebakken aarde met versiering op de buitenzijde, 3.5 dm. hoog, een schildvormig amuletje, insgelijks van gebakken aarde en waarschijnlijk in een der zoo even genoemde potten gevonden; en een zeer ruw gevormde kikvorsch of soortgelijk dier van hardgebakken aarde, 8 dm. lang.

19 juli 1899 JHR. DR J. P. SIX.

30 De wakkere en hoog gewaardeerde beoefenaar en bevorderaar van kunst en wetenschap Jhr. Dr. Jan Pieter Six – van wiens ernstige ongesteldheid (leverziekte an waterzucht) wij in ons vorig nummer melding maakten – is gistermiddag ongeveer 5 uur op zijn buitengoed "Jagtlust", te 's-Graveland, overleden.
35 Afstammeling uit een echt Amsterdamsch patriciërsgeslacht, mocht Jhr. Six genoemd worden als een der edelste, waardigste vertegenwoordigers van dit allengs verdwijnend type uit onze stadsgeschiedenis. Hij, die het voorrecht had den Hoogleeraar Burgemeester Dr. Nicolaas Tulp en den uit Rembrandt's levensgeschiedenis
40 welvermaarden Schepen (later Burgemeester) Dr. Joan Six tot zijne voorouders te mogen rekenen, heeft zijn leven lang getoond overtuigd te zijn, dat een dergelijke adel verplichtingen oplegt; de zin voor wetenschap van den een en de kunstzin van den ander waren in hem herboren. En het moet voor hem, op zijn hoogen leeftijd, een heerlijk oogenblik geweest zijn, toen zijn eigen zoon Jhr. Dr. J. Six eenige jaren geleden – wetenschap en kunst tot een geheel verbindend – het hoogleeraarschap mocht
45 aanvaarden aan onze Amsterdamsche Universiteit.
Als trouw bewaarder van de kunstschaten van zijn voorgeslacht van vaders- en moederszijde – wie kent niet het wereldberoemde Museum-Six, met zijne twee Rembrandts, den burgemeester Joan Six en diens moeder Anna Wijmers? – zal zijn naam in onze stad steeds in hooge achting blijven.
50 Naast zijne liefde voor Hollandsche kunst stond zijn ijver voor zijne wetenschappelijke navorschingen op het gebied der kennis van het oude Rome, inzonderheid als kenner van oud-Romeinsche penningen. Als lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen – welker zittingen hij jaren achtereen getrouw bijwoonde –

55 gaf hij menige belangrijke bijdrage op dat gebied, en ook de leden van het Kon. Oudheidkundig Genootschap – in welks bestuur bij gedurende vele jaren, hetzij als Voorzitter of als Conservator, werkzaam was, totdat hij verleden jaar vervangen werd door zijn zoon – zullen daarvan weten te getuigen.
De overledene was voorts lid der commissie van toezicht en advies voor de schilderijen dezer gemeente, hoofdingeland van het hoogheemraadschap van de Watergraafsmeer en commissaris van het zand- en jaagpad tusschen Amsterdam en Weesp.
60 De Heer Six, geboren de 6 November 1824, heeft alzoo ongeveer den ouderdom van 75 jaren bereikt. Wie hem alleen van aanzien kenden, met zijne hooge figuur en zijne levendige wijze van spreken, zullen hem vermoedelijk dien hoogen leeftijd niet hebben toegeschreven. En allen, die ooit met hem in aanraking zijn geweest, zullen de herinnering aan hem bewaren als van een hoog-ontwikkeld en vriendelijk-welwillend man, met wien het een genot was te spreken over eenig onderwerp van wetenschappelijk
65 of artistiek belang.
De begrafenis is bepaald op aanstaanden Vrijdag, op de Oude Begraafplaats te Hilversum.

15 maart 1903 [...] **Het was in het jaar 1886.**

70 En in Holland: in Noord-Holland, tusschen Hilversum en 's-Gravenland. Daar woonde een man, genaamd Jhr. Six, Doctor juris; en die man had een aardappelakker. Deze behoorde bij zijn buitenplaats "Jagtlust". Door het graven van kanalen was dit veld aan drie zijden ontoegankelijk geworden en dientengevolge had de eigenaar het sinds een reeks van jaren niet meer verhuurd. Het lag daar, in de hand der natuur teruggegeven, in
75 afwachting wat deze er van maken zou. En zij schonk dezen grond, wat zij gewoonlijk schenkt aan ieder plekje, dat de mensch onbeheerd laat: onkruid en nog eens onkruid. Ik vertel deze bijzonderheden zoo omstandig, om den lezer voor te bereiden op mijne bewering: dat op dezen akker, die braak lag als in eene gelijkenis uit het Evangelie, niets meer of minder plaats gehad heeft dan een karakteristiek voorbeeld van
80 wereldschepping. Op korten afstand van dezen akker had de heer Six een zorgvuldig aangelegden bloemtuint. Tusschen allerlei oudere planten groeide en bloeide daar ook de *Oenothera Lamarckiana*. Naar echten *Oenothera*-aard werd haar echter spoedig het bloemperk te klein. En daar lag nu, juist van deze zijde toegankelijk, de bewuste akker, een oppervlakte van 5000 vierkante meters. Daarheen liep zij over; hare
85 kinderen en kleinkinderen bevolkten dit vrije veld; en zoo deed zij in het klein op het terrein van Jhr. Six, wat hare zusters op groote schaal met heel Europa gedaan hadden. Zoo stonden de zaken in den zomer van 1886. Het tuinbed was sinds lang opgeruimd en de juiste plaats er van nauwelijks terug te vinden. Over het heele braakliggende veld echter, hier wat dichter, daar wat wijder uit elkaar, vertoonden
90 zich de bladrossetten en de hooge stengels van het verwilderde *Oenothera* volk. In Juli en Augustus vlamde er het heldergeel van tallooze bloemen op. Toen kwam daar iemand: niet een gewone wandelaar, die gewoon plezier had in de kleurige bloemen, maar een man, die sinds jaren op de loer zat, – wiens geest om zoo te spreken een groot slagnet vormde, gereed om bij den geringsten buit krachtig toe te slaan. Dit was de
95 Amsterdamsche professor Hugo de Vries, die in de nabijheid zijn zomerkwartier opgeslagen had.
1886; ... dat waren niet meer de tijden van Lamarck. Daartusschen lag het Columbusjaar van de nieuwere biologie: 1859, toen Darwin was opgetreden. Wat in Lamarck de droom van een énkél mensch was geweest, dat had Darwin zijnen tijdgenooten als
100 hoogste wetenschappelijk arbeidsdoel aangewezen: het zoeken naar de wording van dieren- en plantensoorten, de studie der veranderingen, wijzigingen, ontwikkelingen der levende natuur. Intusschen waren alweer meer dan twintig jaren verlopen. Het op Darwin volgende geslacht hield den meester hoog in eere; maar het zocht zelf weer een stuk verder te komen, zooals zijn goed recht was.
105 Het hield zich voor: wat gij van uwen Darwin hebt geërfd, verwerf dat om het te bezitten.
De Vries was op alle hoofdpunten Darwinist, zooals bijna vanzelf sprak. Hij twijfelde geen oogenblik meer aan eene ontwikkeling van het levende volgens natuurlijke wetten en aan eene veranderlijkheid der soorten. Daarnaast had echter Darwin een en ander
110 besproken omtrent het hoe dezer ontwikkeling en verandering: erfelijkheid, strijd om het bestaan, variatie, teeltkeus en dergelijke dingen. Hij had er altijd voor gewaarschuwd, zijne persoonlijke gevoelens hierover als dogma te beschouwen: hij verstond onder Darwinisme niets meer en niets minder dan een moeielijk
115 arbeidsprogramma voor de toekomst. De generatie, waartoe De Vries (geb. 1848) behoort, begon deze taak ernstig op te vatten. Men zag in, dat men in den eersten ijver wel wat te uitsluitend voor de uiterlijke toepassing van Darwins denkbeelden

120 gewerkt had, en ging nu nadenken over de diepste kern van des meesters leer; nl. dat de hoofdzaak nog moest geleverd worden door onvermoeiden, harden waarnemingsarbeid... Aldus: De Vries had zijn plan gemaakt, waarnaar hij werken wou. De Vries is
125 botanicus. Darwin had geleerd, dat, ook bij planten, de soort veranderlijk is. Nieuwe soorten ontwikkelen zich uit reeds voorhandene enz. Onnaspeurbaar lange lijnen van ontwikkeling liggen zonder twijfel in het verleden ; zij kunnen in haar eigenlijk
130 beloop, als gebeurtenis, door ons niet meer bespied worden. Maar Darwin was geneigd aan te nemen, dat de natuurwetten van het verleden geen andere geweest zijn dan die van het zichtbaar heden, – een punt, waarop hij stellig gelijk had. Als dit zoo is, wordt het in den hoogsten graad waarschijnlijk, dat het ontstaan van nieuwe soorten
135 nog steeds voortgaat. Darwin wees, in dit opzicht, met volkomen recht, op het hedendaagsche streven ter veredeling van planten en dieren, waarbij men, zoo al geen nieuwe soorten, dan toch nieuwe variëteiten kan aankweken door het planmatig
140 exploiteeren van kleine wijzigingen. Uit deze proefneming maakte hij gevolgtrekkingen omtrent mogelijke wetten van het ontstaan van soorten in de natuur. Maar juist de daarbij opgedane ervaring scheen hem te bewijzen, dat de echte natuurweg in die soort van dingen een ongelooflijk langzame is. De kleine spanne tijds, waarin onze waarnemingen vallen, scheen veel te kort, dan dat iemand het ontstaan eener
145 plantensoort, de ontwikkeling van eene nieuwe soort uit eene reeds bestaande, volkomen natuurlijk, zegge zonder menschelijke tusschenkomst, ooit zou kunnen beleven. Dat was dus een moeielijk geval: voor het ééne bewijs had men te doen met een ongrijpbaar verleden, voor liet andere met een nevelachtige toekomst. Of wij waren er niet bij geweest, of wij waren er nog niet bij. Het was geen aangenaam
150 gevoel, juist van het meest beslissende punt altijd te moeten zeggen, dat het voorloopig, als Mohammeds doodkist, tusschen hemel en aarde zweefde. Menschen van De Vries' leeftijd begonnen zich af te vragen, of Darwin ten slotte wel onvoorwaardelijk gelijk zou gehad hebben, – niet met zijne ontwikkelingsleer, maar met zijn twijfel aan de beleefbaarheid van soortvorming. Als het nu een zeer zorgvuldige waarneming
155 toch eens gelukte, de natuur bij haren arbeid te bespieden en te zien hoe liaar het meesterstuk gelukte, heden ten dage, onder onze critische oogen, eene nieuwe soort te leveren..."

150 De plaats ontbreekt om hier verder te vertalen. Het zou anders zeer verlokkelijk zijn, aan Bölsche's hand na te gaan, hoe De Vries met deze gedachten in het hoofd het bewuste Oenothera-veld betrad en... wat daarvan de gevolgen waren. Doch mijn doel was alleen te vermelden dat, en op welken toon, de bekende schrijver Wilhelm Bölsche (natuurwetenschappelijk-ontwikkeld letterkunstenaar) zich aangegord heeft om de ontdekkingen van onzen Amsterdamschen geleerde in het Duitsch te populariseeren, nadat hij diens mutatietheorie blijkbaar ernstig bestudeerd heeft.
155 G. C.

19 maart 1903 **Keukenmeid.**

160 Gevraagd met Mei een **Keukenmeid**, die goed kan Koken en eenig Huiswerk wil verrichten. Zich aan te melden op *Jagtlust*, 's-Gravelandscheweg, Hilversum.

165 24 januari 1905 [...] Prof. Jhr. Dr. J. Six, voorzitter van het Kon. Oudheidkundig Genootschap, [...] In die vergadering werd het Hoofddcomité geconstitueerd, met Prof. Quack als voorzitter, Prof. Six als vice-voorzitter, de Heer J. H. van Eeghen als penningmeester.

170 4 januari 1912 Uit den tuin van villa Jagtlust, toebehoorende aan jhr. Six en gelegen aan den 's Gravenlandschen weg te Hilversum, heeft men een kostbaar bronzen beeld ontvreemd. Het beeld, dat op een ballustrade van het terras stond, stelt een jager voor.
Van den diefstal worden verdacht twee als heer verkleede personen met Israëlitisch uiterlijk, die dezer dagen in den omtrek antiek goed opkochten en ook in de nabijheid van de villa gezien werden. (Hdbl.)

175 9 maart 1915 **Steuntentoonstellingen.**

Amsterdam, 27 Jan. '15.
(S l o t.)
180 Die tentoonstelling in „Arti", na dien avond voor het publiek geopend, was reeds door twee andere voorafgegaan. Over de voorgeschiedenis moet ik toch nog iets vertellen. Er had zich een dames-comité gevormd, met het plan een tentoonstelling in te richten van antiquiteiten en kostbaarheden in particulier Amsterdamsch bezit en waarvan de

opbrengst zou gestort worden in de kas van het Algemeene Steuncomité. De dames
gefloten de voorlichting van deskundiger: als Dr. A. Pit, den directeur van het
Nederlandsch Museum van Geschiedenis en Kunst, anders gezegd, het gedeelte van het
185 Rijksmuseum dat niet aan de schilderkunst is gewijd. Omziende naar een geschikte
lokaliteit, kreeg men gereedelijk de vergunning van de firma Frederik Muller & Co. om
hare veilingzalen voor dit doel in gebruik te nemen. Het was daarvoor noodig dat deze
zalen werden ingericht en tevens dat er dag en nacht een zeer goed geregeld toezicht
zou worden gehouden. De dames van het comité hebben in het nog al naïeve idee
190 verkeerd, dat de firma Muller mogelijke kosten geheel voor hare rekening zou nemen!
Dit was natuurlijk niet het geval. In den kunst- en veilinghandel wordt sedert den
oorlog geen rooie cent verdiend. Het is dus al mooi dat de firma Muller geen enkel
man van haar uitgebreid personeel heeft ontslagen, maar haar was het niet te vergen,
dat zij nu kosteloos voor de inrichting en de bewaking zou zorgen, daargelaten nog
195 dat zijzelf dan aansprakelijk zou worden gesteld voor mogelijke schade, ontvreemding
enz. Dit waren kleinigheden, waarop de dames in het minst hadden gerekend, en toen nu
de chef van het Huis Muller, de heer eventjes voorrekende dat al noodzakelijke
uitgaven wel minstens 3000 zouden bedragen, zag men opeens lange gezichten. Neen, dat
zou niet kunnen. Het bleef de vraag of de entree's zooveel zouden opbrengen. Men dus
200 ergens anders zoeken.

Een gelukkige omstandigheid deed zich voor. Gelijk ik een vorige maal heb meegedeeld,
heeft professor Six het dubbele perceel, waarin de beroemde schilderijen is
gevestigd, voor goeden prijs verkocht. Hij is nu bezig de woning te ontruimen, om
alles te laten overbrengen naar het huis van burgemeester Roëll, Amstel bij de
205 Heerengracht, dat hij heeft aangekocht.

De professor heeft, alvorens te gaan sloopen, het grootste gedeelte van zijn woning
voor het goede doel afgestaan. Het voordeel daarvan is geweest, dat men aldus kon
beschikken over gemeubelde vertrekken, waar reeds kostbare zaken aanwezig waren, de
erfstukken der Amsterdamsche families uit de huizen op Heeren- en Keizersgracht,
210 overgebracht naar het perceel op den hoek van de Vijzelstraat, kwamen dus in een
fraaie, met veel smaak ingerichte omgeving, alsof zij deel uitmaakten van den gewonen
inventaris.

De expositie is zeer bijzonder en aantrekkelijk, juist omdat zij niet het karakter
draagt van een gewone tentoonstelling, al staan er ook in elke kamer opzichters als
215 in een museum. Die reeks van groote en kleine vertrekken geeft aan het geheel een
deftig en intiem cachet.

Het grootste voordeel en een bijzondere attractie tegelijk is hierin gelegen, dat men
in de gelegenheid is, om althans een deel te zien van de beroemde
schilderijenverzameling die voor vreemdelingen betrekkelijk gemakkelijk, maar voor
220 stad- en landgenooten feitelijk niet te zien is geweest. Alleen personen bij de
familie Six bekend konden toegang verkrijgen, na persoonlijke aanvraag. Buitenlanders
daarentegen konden van hun consuls toegangsbewijzen ontvangen.

Jaren geleden, toen Professor Six zijn woonhuis een groote verbouwing liet ondergaan,
is de heele collectie eens gedurende enkele weken in het stedelijk Museum
225 tentoongesteld. Na dien tijd zijn de schatten voor het publiek onbereikbaar gebleven.
Men mag daarom aannemen, dat velen vooral zijn aangetrokken door de onverwachte
faveur om o.a. Rembrandts te zien, die een wereldberoemdheid genieten. Men kent ze
door photo's en groote reproducties, maar daardoor kan men nog niet oordeelen over de
kleur en de machtige manier van schilderen. De hierbedoelde stukken behooren tot het
230 onvervreemdbaar familiebezit. In den loop van de tijden is de familie genoodzaakt
geweest zich van een aantal schilderijen te ontdoen en het kan gebeuren, dat in een
volgende generatie een nieuwe boedelscheiding iets dergelijks zal noodig maken. Maar
de familieportretten kunnen niet worden verkocht. Het beroemdste van al is het
portret van Burgemeester Jan Six, door Rembrandt in 1656 geschilderd. De professor is
235 ook in het bezit van een teekening, die als voorstudie voor het portret heeft
gediend, en bovendien is er een zeldzame ets van Rembrandt, bekend als „het bruggetje
van Six“, een landschapje n. 1., dat een voorstelling geeft van de omgeving van
Hillegom, waar Jan Six zijn buitenverblijf had. De „burgemeester“ is een goed vriend
van Rembrandt geweest, maar het heeft niet verhinderd, dat er bij het historische
240 bankroet een pretentie was loopende, door Six aan een ander overgedragen, welke heeft
medegewerkt tot de groote debacle in het leven van den schilder.

Het portret van Burgemeester Six is de mooiste Rembrandt dien men zich denken kan.
Men kent de prachtige figuur van den statigen man, met het ernstige gelaat onder den
breedgeranden hoed, in lichtelijk! gebogen houding, en met een natuurlijk gebaar
245 bezig om de zware zeemlederen handschoenen aan te trekken. Geen enkele reproductie
echter kan een goed denkbeeld geven van de machtige expressie, allermint van de
gloeiende kleur van den dieprooden mantel. De „Staalmeesters“, uit later tijd, want

dat wonderwerk is van 1663, – mogen door velen nog hooger worden gesteld, het portret van Six komt den „Staalmeesters" zeker nabij.

250 Het maakt een on vergeeflijken indruk, blijvender dan de herinnering aan een vermoeiende wandeling door een heel museum vol schilderijen. Bij dit eene stuk moeten alle andere kunstwerken verbleeken, zelfs het portret van Anna Weymen de moeder van Jan Six, door Rembrandt in 1646 geschilderd. Het draagt te

255 zeer den stempel van een vroegere periode, toen de schilder nog vast hield aan de oudere tradities. Bij het burgemeestersportret vergeleken lijkt het mat en opgepoetst.

Niet alle schatten uit de collectie zijn thans voor het publiek te kijk gesteld. Het beroemde „Straatje uit Delft", een meesterwerk van den Delftschen Vermeer, is b.v. niet te zien. Maar men bewondert onvergelykelijke Ruijsdaels en Hobbema's, een

260 prachtig stuk van den nog altijd niet op zijn volle waarde geschatten Saenredam en verder werken van Jan Steen, Gerard Dou, Nicolaas Moes en anderen uit den bloeitijd van de oud-vaderlandsche schildersschool.

De tentoonstelling omvat werkelijk prachtige zaken. Als de clou voor het kijk grage publiek moet een kleine kamer worden beschouwd, waar een inzending van Hare Majesteit de Koningin is bijeen gebracht. Dat zijn meubelen uit het Paleis op den Dam, in den

265 zuiversten stijl van het Eerste Fransche Keizerrijk en afkomstig van Koning Lodewijk Napeleon. Het meubilair omvat een groot statieledikant, stoelen en tafels en onder meer een oud clavecimbaal, waarop volgens overlevering Koningin Hortense het eens populaire lied "Partant pour la Syrië" heeft gecomponeerd.

270 Het curieuse en bijzondere van het geval is, dat deze meubelen nooit te zien zijn, niet voor de bezoekers van het Paleis die à raison van twee kwartjes een grooten rondgang maken, maar zelfs niet voor de Raadhuis-Dam commissie die belast is met de bestudeering van het bekende vraagstuk. Zij behooren in de afzonderlijke vertrekken van de hofhouding en daarin mag niemand doordringen. De voornaamste zijn overgebracht

275 uit de vertrekken van Harer Majesteits opperhofceremoniemeesteres. Daar ten minste staat het historische clavecimbel.

Men kent licht portretten van Willemijntje van Pruisen, de vrouw van Willem V en de moeder van Koning Willem I. In het vorige herdenkingsjaar heeft men haar in alle gedenkboeken kunnen zien. In de hier bedoelde kamer in het huis Six hangt echter een

280 geschilderd portret, dat de Vorstin vertoont op veel lateren leeftijd, als een bejaarde vrouw met een grooten, huifvormigen hoed. Ook dit is nooit in het openbaar vertoond. Men kan zich nauwelijks voorstellen dat dit dezelfde vrouw moet voorstellen.

In de kamers en gangen zijn overigens velerlei kostbare zaken tentoongesteld. Grote

285 vitrines bevatten schitterend zilverwerk, met weelde van damast, dat in de 17e. eeuw met bloemen, met geheele jachttafreelen en zelfs met portretten is doorweven. In andere ziet men kostbaar kantwerk, of horloges, snuif doozen en miniaturen uit de 18e eeuw, prachtige meubelen uit de regentenkamer van een oud-Amsterdamsch hofje en, onder meer, zeldzaam goed bewaarde galatoiletten uit de helft van de 18e eeuw.

290 Op een van de vele gebeeldhouwde oude kasten staat een zeer groot stel van drie zware potten en twee bekens van het prachtigste gedecoreerd oud-Delftsch. Het is een nieuwe aanwinst van den rijken Heer Onnes van Nyenrode, die het kort geleden bij een antiquair heeft gekocht voor de kleinigheid van f50,000! Het geval bewijst dat er

295 zelfs in deze tijden toch nog wel geld wordt verdiend. De Heer Onnes, van Groninger huize, evenals het verwante geslacht Kamerlingh Onnes, heeft zich als koopman in koffie een eerste plaats in den handel en daarbij veel geld weten te verwerven. Reeds acht jaar geleden heeft hij het oude, zeer vervallen kasteel Nyenrode bij Breukelen aangekocht, en daarbij is hij tegelijk in het bezit gekomen van de heerlijkheid met het recht den naam te voeren. Het kasteel heeft hij volledig laten restaureeren en

300 voortdurend is hij er op uit, om nieuwe schatten te verzamelen. De tijdsomstandigheden hebben hem niet gedwongen om zijn aankopen te staken, integendeel heeft hij nu een goeden koop gedaan, die op den duur gelijk moet staan met een uitstekende belegging. Wanneer alles weer in orde is (helaas, wanneer?) zal dit onvergelykelijke Delftsche stel, door de vraag uit Amerika naar dergelijke

305 zaken, ongetwijfeld veel hoogere waarde bezitten.

Menschen als de Heer Onnes van Nyenrode behooren in deze tijden zeker tot de uitzonderingen. Hij verkeert in de gelukkige omstandigheden dat, dank zij den Kon. Hollandschen Lloyd, de handel op Zuid-Amerika onbelemmerd voortgaat en groote winsten oplevert.

310 De firma Frederik Muller & Co. heeft intusschen zelf een tentoonstelling ingericht, alweer met hetzelfde doel, nl. ten bate van het steuncomité. Zij is daarbij in overleg getreden met het damescomité dat de expositie in het huis Six heeft georganiseerd. Beide tentoonstellingen vullen elkander aan voor niet-Amsterdammers

315 moest het een extra aansporing zijn— zoo was de redeneering— om naar de hoofdstad te komen, wanneer zij wisten dat er, vlak bij elkaar, twee tentoonstellingen te zien waren.

Die in het huis Six is alleen toegankelijk voor een hoog entrée, op sommige dagen vijf gulden, op andere een rijksdaalder per persoon. Die in de Doelenstraat bij Frederik Muller is geheel gratis, maar aan den ingang staan groote schalen waarop men 320 een gift kan offeren voor het liefdadig doel. In de eerste dagen hoopten de bankbiljetten zich daarin op.

Al de rijkdommen, die in de veilingzalen op smaakvolle manier zijn uitgestald, zijn voor veilingen bestemd, maar vooreerst worden deze niet gehouden. Daar zijn de tijden niet naar. Een groot deel is van Duitsche herkomst. Waarheen de oorlog ook mocht 325 voeren, het is zeker dat Parijs noch Londen (en Berlijn evenmin) een goede markt zal zijn voor antiquiteiten en kostbaarheden van Duitsche herkomst. Het neutrale Amsterdam is daartoe vanzelf aangewezen en daar zullen de Amerikaansche miliardairs hun inkoop moeten doen, wanneer zij zich in het bezit willen stellen van b.v. een prachtige collectie Saksisch porcelein, zooals nu in de Doelenstraat is 330 tentoongesteld, en die uit Duitschland is gekomen.

In vrede-tijd zijn we verwend door uitgelezen zaken van allerlei aard, die hier ter plaatse werden uitgestald om onder den hamer te komen. Nu wordt dat alles nog overtroffen, omdat de tentoonstelling bestaat uit louter kunstvoorwerpen en 335 antiquiteiten van den eersten rang. Hetzelfde geldt van de schilderijen, afkomstig uit de collectie Van Randwijck uit Den Haag, waarbij werken van Israëls, de drie Marissen, Mauve, Breitner en andere groote meesters. Een deel van die verzameling was reeds aan den Staat vermaakt. Het rijk was in de gelegenheid gesteld het overige, wat nu hier bijeen is, aan te koopen voor de betrekkelijke geringe som van twee ton. De toenmalige minister oordeelde daarvoor geen geldbeschikbaar te kunnen stellen en 340 daarom alleen werd het toen voor veiling bestemd. Wanneer weer normale tijden aanbreken, zullen een of meer stukken met moeite worden gered nadat de kunstbeschermers daartoe gelden hebben verzameld. Al het overige zal als gewoonlijk over zee gaan, om nooit in ons land terug te keeren.

Er zijn prachtige oude meubelen, oud porcelein, kostbare middeleeuwsche handschriften 345 met miniaturen en, onder meer, een geheele reeks nog onbekende teekeningen van Rembrandt uit een Engelsche verzameling.

In dezen tijd zou het verkeerd zijn en een waagstuk, om veiling te houden, maar na den oorlog zullen al deze kostelijke zaken worden verkocht. Er schijnt in het minst geen vrees, dat zij voor een appel en een ei zullen weggaan. Tegenover de velen, die 350 door den oorlog worden verarmd of zelfs aan den bedelstaf gebracht, staan immers vele anderen die intusschen groote rijkdommen hebben opgehoopt. Dat zijn „les nouveaux riches”, die spreekwoordelijk met hun geld geen raad weten. Zij zullen tegelijk de markt bepalen.

OMEGA.

355

31 januari 1915 **Nederland.**

Gistermiddag heeft, zooals reeds gemeld is, H. M. de Koningin een bezoek gebracht aan de tentoonstelling van oudheden en schilderijen, welke, ten bate van het Algemeen Steuncomité, gehouden wordt in het huis van jhr. dr. J. Six, te Amsterdam. Te ruim 360 half-drie reden de twee koninklijke auto's voor. In de voorgang van het huis werd H. M. ontvangen door de dames mevr. Ro ell-baronesse de Vos van Steenwijk, mevr. Rehusen-Hoof, mevr. Schölvink-Westerwoudt en mevr. Six-Bosch Reitz, leden van het comité voor deze tentoonstelling. H. M. was vergezeld van hare dame du palais, mevr. Van Loon-Egidius, tevens lid van het tentoonstellingscomit e, en van hare hof dame 365 mademoiselle de Montmollin, alsmede van haar adjudant, generaal baron van Tuyll van Ssrooskerken en den intendant van het Koninklijk Paleis te Amsterdam, jhr. C. C. Th. Six.

In de westelijke zijkamer, met haar schat van kostbaarheden, waren ter begroeting met jhr. dr. J. Six aanwezig mej. dr. E. Neurdenburg en de heer S. C. Bosch Reitz, die 370 het comité hebben bijgestaan in zijn werk. Ook bevond zich hier de waarnemende burgemeester, dr. N. M. Josephus Jutta. Het jongste dochttertje van den heer Six, bood H. M. hier bloemen aan.

Alsnu ving het bezoek der tentoonstelling aan. Met zeer groote belangstelling, bezichtigde H. M. al het tentoongestelde, waarbij de heeren Six en Bosch Reitz 375 inlichtingen verstrekten.

Met name toonde de Koningin zich verrast door het feit, dat zoo tal van inzendingen afkomstig waren van godsdienstige en liefdadige instellingen.

Veel belangstelling toonde zij ook voor het fraaie porcelein en voor de kostbare

weefsels, op de kleine voorkamer, rechts van den ingang, was het vooral de klok van Hemony, die haar aandacht trok. Van haar belangstelling in ons leger gaf H. M. bij dit bezoek blijk door den wensch te kennen te geven, dat de drie zoons van jhr. Six, allen in militairen dienst en in uniform bij dit bezoek tegenwoordig, aan haar werden voorgesteld. Het bezoek duurde bijna een uur. Te ongeveer half-vier verliet H.M. de tentoonstelling, den heer Six dankend voor hetgeen zij gezien had, en daarbij de verwachting uitsprekend, dat hij wel veel voldoening van zijn werk zou vinden. Eerbiedig gegroet door de menigte buiten, begaf H. M. zich vervolgens naar het atelier van de schilderes mevr. Van Duyll-Schwartz, Prinsengracht 1089. Vandaar keerde H. M. naar de residentie terug. Mevrouw Van Duyll heeft een groot stuk onderhanden, hetwelk de Koningin zeer interesseerde. H. M. en gevolg hebben hier de thee gebruikt. Prins Hendrik zou niet gisteravond van het Loo naar Den Haag terugkeeren, maar hedenavond, op het gisteren gemelde uur.

395 3 februari 1915 **De tentoonstelling bij jhr. Six.**

De tentoonstelling van oudheden bij jhr. Six, te bate van het Algemeen Steuncomité, zal Zaterdagavond 6 Februari a.s. van 8 tot 10 uur geopend zijn.

11 december 1926 **BEGRAFENIS VAN PROF. DR. JHR. JAN SIX**

400 Men meldt ons uit Amsterdam:

Op de Begraafplaats Zorgvlied is onder groote belangstelling hedenmiddag ter aarde besteld het stoffelijk overschot van Prof. dr. Jhr. Jan Six, in leven hoogleeraar aan de Gemeentelijke Universiteit. Onder degenen die zich rondom de groeve geschaard hadden, bevonden zich de heer P. Visser, referendaris aan het Dep. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. dr. W. F. van Leeuwen, lid van den Raad van State; mr. dr. jhr. A. Röell, comm. der Koningin in Noord-Holland; burg. W. de Vlugt, wethouder Wibaut, de rector magnificus prof. dr. H. Brugman, prof. J. H. Scholte, secretaris van den Senaat; dr. Idenburg, secr. van het College van Curatoren; prof. Bolk van de Kon. Academie van Wetenschappen, prof. R. N. Roland Holst, directeur van de Rijks-Academie voor Beeldende Kunsten; prof. N. van der Waay, mr. H. K. Westendorp, van de Commissie van Toezicht van de Rijks-Academie v. Beeldende Kunsten; de heer C. W. Baard, directeur van het Stedelijk Museum; dr. F. Schmidt Degener, directeur van het Rijks-Museum; jhr. Teding van Berkhout, directeur van het Rijks Prenten-Kabinet; jhr. B. W. F. van Riemsdijk, oud-directeur van het Rijksmuseum; dr. N. M. Josephus Jitta, prof. D. Zeeman, architect Jos. Kuypers, van het Kon. Oudheidkundig Genootschap; de voorzitter H. J. Scharp namens Arti et Amicitiae; A. M. Gorter namens de Vereeniging Oud-Aziatische Kunst; de heer Roorda; de directeur van de Tooneelschool de heer Balthazar Verhagen, en vele anderen.

410 Het eerst voerde aan de groeve dr. H. Brugman het woord. In den senaat van de Amsterdamsche universiteit vervuldet gij een eerste plaats. Meer dan 20 jaren waart gij een der onzen. Uw invloed was belangrijk, zonder dat gij u zelf op den voorgrond plaatste. Wij zullen bet als een hooge eer blijven beschouwen, dat gij met ons hebt samengewerkt.

425 Prof. R. Steinmetz bracht namens de faculteit van leerlingen in de Wijsbegeerte een laatsten groet.

Namens de studenten voerde de heer J. P. A. van Lennep het woord.

De heer Vrij herdacht namens de U.S.A. de lessen van den overledene.

De heer Scharp gaf uiting aan wat Six voor het Oudheidkundig Genootschap had gedaan.

430 Nog voerde het woord mr. Westendorp namens de Vereeniging tot het vormen van een verzameling van Hedend. kunst.

De heer Schmidt Degener herinnerde aan de talrijke functies, die Six aan het Rijks Museum vervuld heeft. De heer A. M. Gorter wijdde als voorzitter van Arti et Amicitiae woorden van sympathie aan de nagedachtenis van den overledene.

Prof. Slothouwer herinnerde er aan wat de overledene voor den Bond van Ned.

435 Architecten en de Maatschappij voor Bouwkunst heeft gedaan.

Nadat nog de heer J. Th. Boelen het woord heeft gevoerd namens de Vereeniging Hendrik de Keyser dankt de oudste zoon voor de betoonde belangstelling.

18 januari 1927 **Jhr. Prof. Dr. Jan Six**

440 Te Amsterdam is overleden in den ouderdom van 69 jaar, Jhr. Prof. Dr. Jan Six. Jhr. Prof. Dr. Jan Six werd in 1857 te Amsterdam geboren. Hij studeerde zoowel in het buitenland als aan de Amsterdamsche universiteit en in 1885 promoveerde hij te Amsterdam op een proefschrift, getiteld *De Gorgone* tot doctor in de klassieke

445 letteren. In 1890 werd Dr. Six benoemd tot hoogleeraar aan de Rijksacademie van
Beeldende Kunsten te Amsterdam en in 1896 tot buitengewoon hoogleeraar in de
Aesthetica en kunstgeschiedenis aan de gemeentelijke universiteit aldaar. Zijn
verzameling van oude schilderijen is een der voornaamste van ons land. Er zijn veel
publicaties van de hand van Jhr. Six verschenen. Vele artikelen schreef hij in Oud
450 Holland en in andere binnen- en buitenlandsche tijdschriften. O.a. verscheen
(Monnaies Lyciennes 1887) "de beteekenis van het leelijke in de kunst", de
geschiedenis der Kunst van Grieken en Romeinen en hare plaats onder de academische
wetenschappen en andere werken.
Tot nu was de overledene gewoon hoogleeraar aan de Amsterdamsche Universiteit.
Naar men weet, is destijds een gedeelte van de beroemde kunstverzameling van Jhr. Six
455 door den Staat aangekocht, terwijl het overblijvende gedeelte in zijn woning voor
bezigting beschikbaar gesteld werd.

31 maart 1928 **De veiling van de collectie-Six.**

Onze correspondent te Amsterdam schrijft:
460 Een kort bericht, mededeeling van de bekende auctionarissen: Frederik Muller en Co.,
heeft dezer dagen aangekondigd het belangrijke dat gebeuren gaat: de veiling in
October a.s. in de Doelenstraat, van de collectie-Six. D. w. z. niet van de
familieportretten en de bij die familieportretten behorende andere zaken: penningen
enz., gelijk in het communiqué reeds nadrukkelijk gestipuleerd te. Die zijn en
465 blijven bewaard en bij elkander, dankzij het nobel initiatief van nu wijlen prof. dr.
Jan Six, in de Six-stichting: in het groote heerenhuis Amstel 218, - "Het doel dezer
stichting is" - aldus de desbetreffende zinsnede van de stichtingsacte, of wat
daaruit geëxcerpeerd is in het Amsterdamsche Heerenboekje, "het in Nederland
onvervreemd en onbewoond in goeden staat van onderhoud houden en voor
470 kunstliefhebbers kosteloos toegankelijk stellen van eene verzameling schilderijen,
teekeningen, beelden enz., in hoofdzaak familieportretten van Jhr. dr. J. Six en jhr.
ir. J. W. Six". Directeur van die stichting is de oudste zoon van wijlen den
hoogleeraar, de jonge Jan Six dus, en na hem, diens oudsten zoon, weder een Jan Six,
aldus ook in naam de roemrijke traditie van dit oud-Amsterdamsch geslacht, sinds
475 Rembrandt's tijd, voortzettend. De familieportretten, waarvan de schitterende rij
geopend wordt door den beroemden burgemeester Jan Six van den grootmeester onzer
nationale schildersschool, blijven toegankelijk, ook in de toekomst, voor hen die
eene introductie kunnen vertoonen, hetzij landgenoot of vreemdeling, en deze
480 collectie zal nu nog worden aangevuld met een aantal stukken die in 's-Graveland
waren ondergebracht.
Niet altijd, men weet het, te de verzameling hier aan den Amstel te zien geweest;
hebben de Sixen hier gewoond. Professor Six heeft dit groote dubbele heerenhuis met
hooge stoep, aan het breede water met de drukke binnenscheepvaartbeweging voor de
485 deur. tusschen de ronde waterpoorten van Heeren- en Keizersgrachten in, indertijd
gekocht van burgemeester Röell, toen deze, wegens zijne benoeming tot commissaris der
Koningin in de provincie Noord-Holland, de stad ging verlaten. Professor Six en de
kunstverzameling waren toen (in 1915) verdreven van het familiehuis Heerengracht bij
de Vijzelstraat, dat moest worden afgebroken in verband met de verbreding van
laatstgenoemde straat. Daarvóór hebben de Sixen nog gewoond in de Bocht, in het
490 breede, vorstelijke pand waarin later de Larensche Kunsthandel gevestigd was, en dat,
boven de daklijst uitstekend, twee gekruiste bijlen vertoont; en nog vroeger in het
eenvoudiger huls, Heerengracht 619 bij den Amstel, waar nu nog het „Salus Huic Domui"
in den gevel staat. Maar hier, aan den Amstel, zal de collectie, zal dé stichting, nu
495 wel blijven, naar menschelijke berekening. Het is op zichzelf reeds een royaal
grachtpaleis, geschikt voor groote stukken als de ruiter van Potter (5 x 5 M.)! Prof.
Six verfraaide het inwendig nog aanmerkelijk, en bracht er de oude atmosfeer van
zijn voormalige woning in, door er de betimmeringen, de plafonds daaruit naar over te
brengen.
Het gedeelte van de collectie, dat nu verkocht wordt heeft er niet altijd, niet sinds
500 de 17de eeuw, deel van uitgemaakt. Het is indertijd gekomen uit de verzameling-van
Winter. De overgrootvader van het huidige hoofd der familie was gehuwd met eene
freule van Winter; en het was haar vader die oorspronkelijk met deze verzameling
begonnen is. Er waren twee freules van Winter; de een, zooals gezegd, getrouwd met
Jhr. Six; de ander met Jhr. van Loon. Beiden kregen de helft van de collectie. De van
505 Loons hebben later hunne helft verkocht; de Sixen niet. Genoemde overgrootvader en
later diens zoon, hebben haar uitgebreid, en zoo is ze dus vier generaties eigendom
der familie Six geweest.
Er zijn juweeltjes bij! In gezegd bericht zijn al eenige namen van meesters genoemd.

510 Er is eene Hobbema bij: een duinlandschap met een meertje en een wilde lucht
daarboven: een tweetal Ruysdaels: een klein winterlandschapje, en een groote, in het
voor dezen schilder bekende genre: een waterval met sparren; een Potter: een
landschap met een vrouwtje aan het water; een Terborch: een mooi vrouwtje (de zuster
515 van den schilder) in gedecollecteerde japon, schrijvend aan een tafel, heel teer; een
Pieter de Hoogh: een binnenhuis; een Jan van der Heyden: een Gezicht op Delft (niet
op Dordrecht, zooals het bericht zelde) met toren; eer. Nicolaas Maes: het groote
schilderij, genaamd Juno, humoristisch stuk, waarop men den heer des huizes de
keukenmeid ziet kussen, terwijl zijne vrouw, de trap afkomend lachend toeziet, en
520 ergens de kop van Juno, de Romeinsche godin van het huwelijk. als schutpatrones: een
Jan Steen: oestereetstertje, een klein maar heel mooi stukje, niet luimig, boertig en
grof. maar zeer gedistingeerd, in den trant van Vermeer en Terborch; een Lucas van
Leyden: twee miniatures; een Van der Neer, een vrij groot stuk: Maasgezicht op een
der Hollandsche rivieren; een Wouwerman: een markplein met koopvrouwen; een Saendam:
de Mariakerk te Utrecht, en een Adr. van Ostade: een vischvrouw met zalm op de
toonbank.

525 Ook eene mooie verzameling boeken en handschriften, benevens teekeningen en etsen van
Rembrandt, komt - gelijk gemeld is - onder den hamer. Onder de boeken zijn
wiegedruken; onder de handschriften fraaiversierde en verluchte, gekleurd en met
goud opgehoogd, en behalve zeer goede teekeningen enz. van Rembrandt ook prenten van
andere meesters.

530 Het geheel, de geheele veiling, belooft om al deze redenen eene gebeurtenis van
internationale beteekenis op het gebied van kunstveilingen te worden!
Van de zijde onzer regeering is, voor zoover bekend, tot dusver nog geen stap gedaan
om te trachten deze collectie, of het belangrijkste eruit, binnen onze landpalen te
houden. Als er in dit opzicht iets gebeurt, zal het dus wel weer van particuliere
535 zijde moeten komen, zooals eenige jaren geleden, toen - in verband met de vorming van
de stichting - het "Straatje" van Vermeer verkocht werd, en na veel schadelijk getalm
van de regeering, Sir Henri Detarding de man moest zijn die deze schat voor het
nationaal kunstbezit bewaarde.

540 Reeds is de te veilen collectie naar den huize Frederik Muller en Co. overgebracht.
In de Stichting is men thans bezig de familieportretten en andere kunstschaten te
verhangen en te verplaatsen, en aldus weder tot een schoon geheel samen te binden.

545 21 augustus 1928 De Heer en Mevrouw SIX VAN WIMMENUM, geven kennis van de geboorte
van een Zoon.
Jagtlust.
's Graveland. 89587.8
18 Augustus '28

550 26 september 1928 [...] **Bovendien worden uit de Collectie Six nog verkocht:**
Chineesch porcelein, Delftsch aardewerk, meubelen, sculpturen en zilversmeedwerk. Ook
hierover is een catalogus verschenen. [...]

11 oktober 1928 **Plastische Kunsten**

555 **De collectie Six.**

Veiling bij de firma Fred. Muller en Co.

Men schrijft ons uit Amsterdam:

560 De veiling van een gedeelte, en zij het dan ook niet het beroemdste, dan toch zeker
het uitgebreidste gedeelte uit de collectie Six, is reeds lang een onderwerp van zeer
groote belangstelling bij binnen- en buitenlandsche kunstliefhebbers geweest. Zelden
is dan ook een met zooveel zorg, kennis en liefde bijeengebrachte verzameling onder
den hamer gekmen. Ieder schilderij is niet alleen representatief voor den betrokken
meester, maar behoort tot zijn beste werk.

565 Op een andere veiling heeft men meestal een paar nummers, die wat men noemt "de
veiling dragen", die er de attractie van uitmaken; maar bij deze, alom bekende
collectie Six is ieder nummer op zich zelf belangrijk. Daar is bijvoorbeeld „Het
oestereetstertje" van Jan Steen. Ieder kent dit prachtstukje van den Leidschen
meester, dit blonde, gultig lachende meisje, in het fraise fluweelen keursje met bont
omzoomd, dat van een schaal met oesters smult. Welk een rijkdom aan details heeft dit
570 paneeltje, en hoe is ieder onderdeel verzorgd van kleur en weergave der materie!
Daarin waren onze zeventiende-eeuwsche interieur- en figuurschilders virtuozen. Ziet
maar eens naar Gerard Terborgh, hoe hij in het portret van zijn zuster Gesina het

575 rood satijn van de jurk geschilderd heeft of het Smyrnasche kleed dat een punt van de
tafel bedekt. Ook dit schilderijtje, als "De Brief" bekend. is wel een zeer goede
Terborgh. En als wij dan naar de Muziekles van Frans van Mieris kijken, welk een
prachtige kleur zit hier in den groen-blauwen rok en het gele jakje van het meisje;
dit geel en blauw is een combinatie, die wij ook in de zeventiende eeuw aantreffen
580 Ook van den nog te weinig gewaardeerden Brekelenkam is hier een goed interieurstuk
met een slapende grootmoeder en een moeder met een paar kinderen. Het zijn typische
Brekelenkam-kinderen, die men uit vele andere kan herkennen: ook de compositie van
het schilderij is kenmerkend voor dezen meester.
Het echt "Hollandsche interieur" met de solide linnenkast, waarin moeder en dochter
bezig zijn de nieuwe wasch te bergen, is Piet er de Hoogh op zijn best. En het zou
585 geen echte Pieter de Hoogh zijn indien de kunstenaar er geen „doorkijkje" bij had
gemaakt. Van de kamer uit zien wij door de openstaande deur in de gang naar de
geveltjes aan den overkant van de gracht. Dit vrij groote doek is van een prachtige,
gave peinture, die wij bij de Hoogh zoo bewonderen.
Dat men in de zeventiende eeuw van smullen hield, dat men gaarne stillevens
590 schilderde met tal van lekkernijen, wij weten het uit menig paneel of doek; en ook
Jacob Ochtervelt doet het ons zien in zijn „Oesters", waarbij de dienstmeid een
schaal met oesters op tafel zet, terwijl een jonge vrouw een glas met Rinschen wijn
vult en de vriend er de luit bij tokkelt.
Verwant in eenig opzicht aan Ochterveld is Cornelis de Man met zijn "Goudweger",
595 waarvan vooral de kleur en toon van het interieur de juiste stemming weergeven.
Tot de, door hun bijzondere kwaliteiten zeer merkwaardige specimina van zeventiende
eeuwsche kunst mogen wij zeker de groote Nicolaas Maas „Juno of de luisterende jonge
vrouw" rekenen en Adriaan van Ostade's "Vischbank". Vooral het eerste schilderij, dat
600 „Juno" heet naar een kop van deze godin der liefde, dien men op een der pilaren
afgebeeld vindt, is van een zeer curieuze compositie. Door de kolom is het midden is
het schilderij in twee helften verdeeld, die ieder afzonderlijk weer een interieur-
scène vertoonen, hetzij van etende, hetzij van vrijende paren, en deze laatsten
worden door de om den hoek van een trap kijkende meid beluisterd. Kenmerkend voor
605 Maas is het rood van den mantel, dien de verliefde officier op een stoel heeft
neergelegd.
Zelden echter ziet men van Ostade een schilderij van zóó groote maat.
Nauw verwant aan Ostade is de "Melkverkoopster" van Cornelis Dusart. Dusart, wiens
werk aan Ostade herinnert, vooral aan Ostade's exterieurs: rustieke boerenhuisjes met
610 een groepje personen voor de deur, is in zijn Melkverkoopster wel goed op dreef ge-
weest. Dit is een schilderijtje van zeldzame bekoring, waaruit een zekere romantiek
spreekt, vooral door de kleur en toon, en te meer merkwaardig als men bedenkt, dat de
maker dit op negentien jarigen leeftijd heeft geschilderd.
Het stadsgezicht zien wij bij Jan van der Heyde, die het "Oude Delft" schilderde met
de St. Hippolytuskkerk, zeker en vast, als voor topografische doeleinden bestemd.
615 Ook Pieter-Jansz. Saenredam is een kunstenaar der „nieuwe zakelijkheid", zooals men
dit tegenwoordig pleegt te noemen, en toont ons die in zijn Maria-kerk te Utrecht,
waar het schilderachtige van toon en licht plaats heeft gemaakt voor nauwkeurige
waarneming en weergave, en toch is dit schilderij allerminst droog.
Door hun omvang, maar meer nog door hun kleur, hun compositie treffen de werken der
620 beide landschapsschilders Jacob van Ruisdael en Meindert Hobbema. Een mooi klein
paneeltje met drie rood-bonte koeien: "Landelijke idylle", vertegenwoordigt Paulus
Potter; terwijl wij hier ook, behalve een zeer mooi zeetje, een strand bij Zandvoort
(?), een goede drinkende koe van Adriaan van de Velde aantreffen.
Noemen wij, nog de namen van Weenix. Wouwerman, de bloemenschilderes Rachel Ruysch,
625 den om zijn maanlandschappen bekenden Aart van der Neer, Bartholomaeus Maton, en niet
te vergeten Jacob Jordaans, van wien men hier een prachtige bloeiende Madonna te
midden van de Aanbidding der herders aantreft, en twee aan Lucas van Leyden
toegeschreven, zeer subtiel geschilderde portretten, dan hebben wij in het kort
aangeduid, welke kunstenaars hier vertegenwoordigd zijn.
630 Maar in de veiling der collectie-Six verwacht men natuurlijk werk van Rembrandt, en
al zijn de groote portretten door een bepaalde beschikking onvervreemdbaar geworden,
een paar goede teekeningen en etsen representeeren ook dezen meester in den
catalogus. Daar zijn allereerst een tweede en derde staat van het portret van
burgemeester Six, voorts drie staten van de ets die Rembrandt maakte voor het
635 treurspel in vijf bedrijven van Jean Six: "Medea of het huwelijk van Iason en Creusa";
ten slotte vijf teekeningen, waaronder „Jozef die zijn droomen vertelt", wel de
compleetste is.
Belangrijk uit kunsthistorisch oogpunt vooral is een kleine potloodkrabbel, die
Rembrandt maakte voor de Anatomische les van Joan Deyman. Men weet, dat dit

640 schilderij, hetwelk in het Rijksmuseum hangt, in 1723 ten deele verbrand is; uit deze potloodschets kan men nagaan, hoe het ongeveer geweest is, van formaat en compositie. Een aantal oude meubelen, stoelen, kasten, banken mooi gedreven zilverwerk, wat oud-Delftsch stoffeeren de tentoonstellingszalen en completeeren tevens deze collectie.